

Stempel- en graveerinrichtingen

Stempels worden al sinds eeuwen gemaakt. Het is mogelijk van losse letters woorden te vormen en af te drukken. Met deze werkzaamheden hielden zich graveurs bezig. Aanvankelijk werden de stempels uit hout gemaakt. De graveur tekende de beeltenis (de letters of de illustratie) op het hout, waarna hij vervolgens met beiteltes het hout naast de beeltenis wegstak en zodoende de stempel overhield. Dit stempel werd van inkt of verf voorzien en dan afgedrukt. Deze wijze van werken was tijdrovend en de ontwikkeling stond niet stil; er kwamen graveermachines die hele teksten op een en hetzelfde beeld konden brengen. Dit graveren kon in hout, maar ook in hardere grondstoffen zoals zink, koper en staal geschieden.

Ook werden stempels van rubber gemaakt. In de gegraveerde plaat werd dan een dunne rubberplaat onder druk en hitte geperst, die er dan na vulcanisatie weer werd uitgetrokken. Het rubber werd vervolgens op een houten of metalen voet gemonteerd en kon zo worden afgedrukt. Deze stempels waren geschikt voor zowel particulier als bedrijfsmatig gebruik. Grote stempels werden gebruikt voor het bedrukken van zakken, rollen linoleum, en ook werden deze drukvormen benut voor het bedrukken van kisten enzovoort. Voor deze artikelen vierden de stempels gemaakt van gelatine en in een latere periode van synthetisch rubber.

In de Zaanstreek maakte de blikfabriek te Krommenie veel gebruik van metalen stempels. Men gebruikte een positief en een negatief stempel waartussen onder hoge spanning het te bewerken blik werd geplaatst. Daarnaast werden in de Zaanstreek stempels gemaakt voor drukkerijen met het diepdrukprocédé. Bij de firma's [Mercurius](#) en Blank te Wormerveer wordt deze werkwijze nog steeds toegepast. In een gepolijste staal- of koperplaat graveert de graveur met een zogenaamde burijn het beeld met de hand in. Nadat het staal of koper gehard of verchroomd is, wordt dit in de machine geplaatst. Deze machine brengt dan inkt (of verf) aan op het plaatje. Vervolgens wordt dat weer schoongeveegd, waarbij de inkt (of verf) alleen in de diepliggende groeven achterblijft. Dit wordt de uiteindelijke afdruk.

Ook het Nederlandse bankpapier wordt via de diepdrukmethode vervaardigd.

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=stempel>

Last update: **2020/09/07 12:02**